

LIZDA VĒSTNESIS

LATVIJAS IZGLĪTĪBAS UN ZINĀTNES
DARBINIEKU ARODBIEDRĪBAS
IZDEVUMS

2018 PAVASARIS #9
ISSN 2592-8384

LIZDA 2018. GADU UZSĀKA AR DAUDZU GADU GARUMĀ RISINĀTU JAUTĀJUMU APSTIPRINĀŠANU SAEIMĀ UN VALDĪBĀ

TIKAI KOPĀ SADARBOJOTIES, LIZDA BIEDRI IR PANĀKUŠI, KA:

PĒC ILGAS UN NEATLAIDĪGAS CĪŅAS 09.01.2018. MINISTRU KABINETĀ (MK) TIEK APSTIPRINĀTS PEDAGOGU DARBA SAMAKSAS PAAUGSTINĀŠANAS GRAFIKS

Tā izstrāde bija viena no 2015. gada LIZDA streika prasībām un kā kompromiss, lai LIZDA 2016. gadā atbalstītu MK noteikumus par pedagogu darba samaksas jauno kārtību. Apstiprinot pedagogu darba samaksas paaugstināšanas grafiku, tiks nodrošināta zināma stabilitāte jau esošajiem pedagogiem un parādītas izaugsmes iespējas topošajiem pedagogiem;

NO 01.01.2018. SĀK DARBOTIES SOCIĀLĀ ATBALSTA PROGRAMMA PEDAGOGIEM VECUMĀ 60+, KURI SKOLU TĪKLA OPTIMIZĀCIJAS REZULTĀTĀ ZAUDĒS DARBU

Pēc LIZDA centieniem nostiprināt normatīvajos aktos sociālā atbalsta programmu pedagogiem pirmspensijas vecumā, kuri zaudēs darbu izglītības iestādes likvidācijas vai reorganizācijas gadījumā, ir izdevies panākt, ka MK ir pieņemti noteikumi par kārtību, kādā valsts piešķirs sociālo palīdzību pedagogiem, kuri zaudēs darbu un kuriem līdz vecuma pensijas piešķiršanai ir mazāk par trīs gadiem;

SAEIMA 22.03.2018. APSTIPRINA GROZĪJUMUS NORMATĪVAJOS AKTOS, KAS TURPMĀK PAREDZ SOCIĀLO GARANTIJU NODROŠINĀŠANU ARĪ PEDAGOGIEM

Jautājums par sociālo garantiju nodrošināšanu nebija nostiprināts normatīvajos aktos jau gandrīz 10 gadus. Sociālo garantiju attiecināšana ne tikai uz izglītības iestādē strādājošiem tehniskajiem darbiniekiem, bet arī pedagogiem uzlabos mikrovidi izglītības iestāžu kolektīvos un pašvaldībās, jo likvidēs nevienlīdzību. Vienlīdzīguma principa nodrošināšana ir viens no demokrātiskas sabiedrības elementiem;

KOPĀ AR LATVIJAS BRĪVO ARODBIEDRĪBU SAVIENĪBU (LBAS) IR IZDEVIES PANĀKT MINIMĀLĀS DARBA ALGAS PIEAUGUMU

LIZDA sadarbojoties ar LBAS, ir panākts minimālās darba algas pieaugums no 380 uz 430 eiro (neto algas pieaugums par 20,36%), reālo (neto) ienākumu pieaugums, kur izcīnīts: neapliekamā minimuma pieaugums no 115 eiro uz 200 eiro 2018. gadā, uz 230 eiro 2019. gadā, uz 250 eiro 2020. gadā; neapliekamā minimuma par apgādībā esošu bērnu paaugstināšana no 175 eiro uz 200 eiro 2018. gadā, uz 230 eiro 2019. gadā, uz 250 eiro 2020. gadā un iedzīvotāju ienākuma nodokļa samazināšana no 23% uz 20%;

PAPILDU FINANSĒJUMS ZINĀTNEI 2018. GADA BUDŽETĀ, SALĪDZINOT AR 2017. GADU, IR PIEAUDZIS PAR 2,3 MILJONIEM EIRO, NO TIEM 1,4 MILJONUS EIRO PLĀNOTS PIEŠKIRT FUNDAMENTĀLO UN LIETIŠĶO PĒTĪJUMU PROJEKTIEM UN PAPILDU 551 TŪKSTOTI EIRO – ZINĀTNES BĀZES FINANSĒJUMAM

Arī augstākās izglītības iestāžu mācībspēku zemākās mēneša darba algas likmes palielinājumam piešķirti 3,7 miljoni eiro. Panākts plānotais finansējuma pieaugums augstskolu pedagogu darba samaksai 2018. gadā, un nākamo gadu laikā darba samaksa turpinās palielināties par 10% attiecībā pret 2016. gada likmi.

LIZDA ARĪ TURPMĀK TIKPAT NEATLAIDĪGI CĪNĪSIES UN IESTĀSIES PAR SAVU BIEDRU INTERESĒM!

UZZINI VAIRĀK: WWW.LIZDA.LV

Šajā numurā lasi

• Kā būtu, ja nebūtu...
3.–4. lpp.

• Izglītības likums nosaka sociālās garantijas pedagogiem
4. lpp.

• Beidzot pieņemts sociālais atbalsts pedagogiem «sociālais spilvens»!
5. lpp.

• LIZDA diskutē par izglītojamo mācību sasniegumu vērtēšanu
6. lpp.

• Pēc neatlaidīga LIZDA rosinājuma tiek apstiprināts grafiks pakāpeniskai pedagogu algu paaugstināšanai
7. lpp.

• Sirsnīga, atsaucīga un iejūtīga pirmorganizācijas vadītāja, kas atrod laiku sarunai ar katru biedru
8.–9. lpp.

• LIZDA iestājas pret augstākās izglītības kvalitātes novērtēšanas sistēmas maiņu
10.–11. lpp.

• Streiks kā galējais līdzeklis, lai izglītības darbinieku arodbiedrības panāktu rezultātu
12.–13. lpp.

• Arodbiedrības pirmorganizāciju loma pedagogu dzīves kvalitātes paaugstināšanā
14.–15. lpp.

LIZDA žurnāls «LIZDA Vēstnesis»

Izdevējs: Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība (LIZDA), Bruņinieku iela 29/31 – 502, Rīga, LV-1001

Rakstus, atsauksmes un komentārus aicinām sūtīt pa e-pastu aksels@lizda.lv

Redakcija: Juris Aksels Čirulis, Ilze Priževiče
Foto: publicitātes un no LIZDA arhīva

Iespiests: SIA «EVEKO»
Tirāža: 1760 eks.

Žurnāla rakstus drīkst brīvi kopēt un publicēt nekomerciāliem nolūkiem, skaidri norādot atsauci uz «LIZDA Vēstnesis»

KĀ BŪTU, JA NEBŪTU...

Iedzīvotāju apvienošanās nevalstiskajās organizācijās (t. sk. **arodbiedrībās**) un aktīva darbība tajās ir **demokrātiskas pilsoniskas sabiedrības pamatā**. Tieši līdzdalība darba devēju vai darbinieku organizācijās ir **viens no efektīvākajiem veidiem, kā ekonomiski aktīvie Latvijas iedzīvotāji var panākt savu interešu pārstāvību un aizstāvību**. LIZDA ir lielākā nozaru arodbiedrība Latvijā un vienīgā organizācija, kas apvieno dažādus izglītības un zinātnes nozares pārstāvjus – gan tehniskos darbiniekus, gan skolotājus, gan izglītības iestāžu vadītājus, gan akadēmisko personālu, gan zinātniekus utt. Šāda pārstāvniecība mums dod iespēju pārredzēt nozares problēmas kopumā, nevis skatīties uz tām šauri, redzot tikai konkrētu izglītības pakāpi vai veidu.

LIZDA pārstāv un aizstāv izglītības un zinātnes nozarē strādājošo darba, ekonomiskās, sociālās un profesionālās tiesības un intereses visos līmeņos. Nereti LIZDA biedriem jautā: ko tev LIZDA dod, kāpēc esi arodbiedrībā, ko LIZDA ir panākusi? Kā būtu, ja būtu... kā būtu, ja nebūtu...

JA LIZDA NEBŪTU, TAD:

- ◆ **nebūtu organizācijas, kas cīnās un pārstāv izglītības un zinātnes nozarē strādājošo intereses un tiesības** izglītības iestādē, zinātniskajā institūtā, pašvaldībā, Izglītības un zinātnes ministrijā (IZM), Ministru kabinetā, Saeimā, Eiropas Savienības un citās institūcijās, kurās ir LIZDA pārstāvniecība;
- ◆ **tiktu istenotas neskaitāmas IZM virzītās pietiekami neizdiskutētās nozares reformas**, tāpēc Saeimā un Ministru kabinetā tiktu pieņemti normatīvie akti, kas radītu būtiskas papildu problēmas jau tā nozares samilzušajām problēmām. Piemēram, 2016./2017. mācību gadu pedagogi uzsāktu ar pavisam jaunu pedagogu darba samaksas modeli, kas pasliktinātu finansiālo situāciju lielai daļai pedagogu (īpaši pirmsskolas izglītības iestāžu un augstskolu pedagogiem);
- ◆ **skolotājiem zemākā mēneša darba algas likme no 2011./2012. mācību gada nebūtu pieaugusi par 161,67 eiro** jeb 31,2 % par 30 stundu darba slodzi attiecībā pret 2016./2017. mācību gadu. Tā šobrīd būtu tuvu 518,33 eiro, ja ne organizācijas, kas cīnās par to.

Katrs papildu cents, katrs papildus piešķirtais eiro izglītības un zinātnes budžetā LIZDA prasa lielu darba un laika ieguldījumu. Motivāciju un spēku dod vairāk nekā 25 000 biedru, ko mēs pārstāvam, atbalsts. To apliecināja 2017. gads, kad mēs **ļoti īsā laikā pierādījām mobilizēšanās spēju, saliedētību, drosmi, iestājoties par savām tiesībām un interesēm**. Mēs kopīgiem spēkiem panācām, ka 2017. gada valsts budžetā tika piešķirti papildu 47,3 miljoni eiro pedagogu darba samaksas paaugstināšanai (t. sk. augstākajā izglītībā nodarbinātajiem pedagogiem);

- ◆ **nebūtu pedagogu darba samaksas paaugstināšanas grafika**, kas paredz zemākās mēneša darba algas likmes pakāpenisku palielināšanu no 2018. gada 1. septembra līdz 2022. gada 1. septembrim;
- ◆ **pirmsskolas pedagogiem zemākā mēneša darba algas likme līdz pat 2018./2019. mācību gadam būtu 560 eiro**, bet, pateicoties LIZDA, lielākajai daļai pedagogu no 2016./2017. mācību gada tā ir 620–1006 eiro;
- ◆ **joprojām pastāvētu nevienlīdzība sociālo garantiju saņēmēju lokā** – daudzās izglītības iestādēs tās tiktu attiecinātas tikai uz izglītības iestādē strādājošiem tehniskajiem darbiniekiem, bet ne uz pedagogiem. LIZDA panāca, ka Izglītības likumā stājas spēkā grozījumi par sociālo garantiju nodrošināšanu pedagogiem;
- ◆ **no 01.01.2018. nebūtu sociālā atbalsta programmas pedagogiem pirmspensijas vecumā**, kuri zaudē darbu izglītības iestādes likvidācijas vai reorganizācijas gadījumā;
- ◆ **netiktu noslēgti 725 darba koplīgumi un 40 vienošanās ar pašvaldībām par sadarbību**, ko nodrošina dalīborganizāciju priekšsēdētāji;
- ◆ **izglītības iestādēs nebūtu to pasākumu, par kuriem rūpējas pirmorganizāciju vadītāji**, nebūtu vidutāja starp darba devēju un darbaņēmēju, nebūtu kas risina

	2011./12	2012./13	2013./14	2014./15	2015./16	2016./17
Darba slodze - 21h	362,83	398,40	398,40	420,00	420,00	476,00
	+ 35,57 eiro (+ 10%)		+ 21,6 eiro (+ 5%)		+ 56,00 (+ 13,3%)	
Darba slodze - 30h	518,33	569,14	569,14	600,00	600,00	680,00

darba uzteikuma jautājumus u. tml.;

♦ **nebūtu LIZDA Nelaiemes gadījumu fonda un Sociālās palīdzības fonda**, ko gadā izmanto aptuveni 8000 biedru;

♦ **nebūtu kas sniedz 5037 konsultācijas gadā**, aizstāv tiesvedības procesos;

♦ **tehniskajiem darbiniekiem minimālā darba samaksa no 2018. gada 1. janvāra netiktu palielināta no 380 uz 430 eiro** bez LIZDA un LBAS līdzdalības Budžeta un nodokļu apakšpadomē.

Šādi varētu turpināt, bet gribam uzsvērt, ka mēs – LIZDA – kā sociālie partneri neesam *izdevīgi* un mūs negaida atplestām rokām, jo esam aktīvi un spēcīgi, mēs iestājamies, lai attiecībā pret izglītībā un zinātnē strādājošajiem būtu vienlīdzība, uzlabotos darba apstākļi, tiktu nodrošināts konkurētspējīgāks atalgojums, ievērotas darbinieka tiesības, būtu laba mikrovide darbavietā un cieņpilnāk izturētos pret nozarē strādājošajiem.

Kaut arī normatīvajos aktos ir nostiprinātas arodbiedrību tiesības, tas nav garantis kvalitatīvam sociālajam dialogam. Likumdošana nosaka pamatprincipus, pārējais **atkarīgs no demokrātijas sniegto iespēju izpratnes un izmantošanas – aktīvas līdzdalības un sadarbības, kas balstās uz savstarpējo cieņu un uzticēšanos.**

Situācijai, kas atstāta pašplūsmā, piemīt tendence no nevēlamas kļūt par sliktu. /Mērfija likums/

Pateicoties LIZDA, situācija nav atstāta pašplūsmā. Paldies ikvienam biedram – TU esi tas, kuram pateicoties ir LIZDA, un mēs zinām, ka sadosimies rokās, lai viens otram palīdzētu!

Aicinām ikvienu piebiedroties LIZDA jau šodien, lai kopīgi panāktu labāku rītdienu! Jo spēcīgāka, lielāka būs LIZDA, jo vieglāk vēlamo pārvērst par realitāti!

Patiesā cieņā un pateicībā –

LIZDA priekšsēdētāja **Inga Vanaga**,
LIZDA priekšsēdētājas vietniece **Ilze Priževiče**

IZGLĪTĪBAS LIKUMS NOSAKA SOCIĀLĀS GARANTIJAS PEDAGOGIEM

16. aprīlī stājās spēkā grozījumi Izglītības likumā, ar kuriem noteiktas sociālās garantijas pedagogiem.

LIZDA iepriekš neatlaidīgi bija aicinājusi Saeimas deputātus izskatīt arodbiedrības izstrādātos priekšlikumus par sociālo garantiju nodrošināšanu arī pedagogiem. Jautājums par sociālo garantiju nodrošināšanu normatīvajos aktos nebija nostiprināts jau gandrīz 10 gadus. Arodbiedrība izsaka gandarījumu, ka Saeimā beidzot ir pieņemti atbildīgi lēmumi, lai arī pedagogiem turpmāk būtu tiesības saņemt sociālās garantijas.

Likuma 52. panta 1. daļa papildināta ar 7. punktu, kas nosaka: pedagogam ir tiesības no izglītības iestādes dibinātāja finanšu līdzekļiem saņemt pabalstu sakarā ar ģimenes locekļa (laulātā, bērna, vecāku, vecvecāku, adoptētāja vai adoptētā, brāļa vai māsas) vai apgādājamā nāvi ne vairāk kā vienas minimālās mēneša darba algas apmērā. Šis punkts pilnā apmērā stāsies

spēkā 2019. gada 1. septembrī, taču likums atļauj šo pabalstu pedagogiem izmaksāt arī pirms 2019. gada 1. septembra šim mērķim pieejamo finanšu līdzekļu ietvaros.

Izglītības likuma 52. pants papildināts ar 1.¹ daļu šādā redakcijā: «(1¹) Valsts, pašvaldību un valsts augstskolu izglītības iestādes, ja citos ārējos normatīvajos aktos nav noteikts citādi, no izglītības iestādes dibinātāja un šā likuma 59. panta ceturtajā daļā minētajiem finanšu līdzekļiem var noteikt pedagogam šādu papildu atlīdzību:

1) pabalstu līdz 50 procentiem no mēnešalgas reizi kalendārajā gadā par katru apgādībā esošu bērnu invalīdu līdz 18 gadu vecumam;

2) veselības apdrošināšanu. Veselības apdrošināšanas prēmija nedrīkst pārsniegt pusi no normatīvajos aktos par iedzīvotāju ienākuma nodokli noteiktā apmēra. Ja

apdrošināšanas prēmija pārsniedz minēto apmēru, pedagogs sedz prēmijas starpību.»

apdrošināšanas prēmija pārsniedz minēto apmēru, pedagogs sedz prēmijas starpību.»

Pašvaldības izglītības iestāžu pedagogu sociālās garantijas pašvaldības var finansēt no saviem budžetiem saistošajos noteikumos noteiktajā apmērā un kārtībā. Ministriju padotībā esošo izglītības iestāžu pedagogiem var noteikt sociālās garantijas izglītības iestādei apstiprinātā budžeta ietvaros.

Likums Saeimā pieņemts 2018. gada 22. martā.

Brigita Fricone,
LIZDA juriskonsulte

BEIDZOT PIEŅEMTS SOCIĀLAIS ATBALSTS PEDAGOGIEM «SOCIĀLAIS SPILVENS»!

Ministru kabinets 2018. gada 17. aprīlī pieņēmis noteikumus Nr. 216 «Kārtība, kādā piešķir un administrē valsts sociālo atbalstu pedagogiem». Noteikumi izdoti saskaņā ar Izglītības likuma 14. panta 40. punktu un 52. panta ceturto daļu.

Noteikumi paredz sniegt valsts sociālo atbalstu tiem pedagogiem, kuriem līdz pensionēšanās vecuma sasniegšanai atbilstoši likumam «Par valsts pensijām» ir mazāk nekā trīs gadi un kopējais pedagoga darba stāžs valsts un pašvaldības izglītības iestādēs, kas īsteno vispārējās izglītības programmas, ir vismaz 25 gadi, tajā skaitā pēdējie pieci gadi pirms izglītības iestādes likvidācijas vai reorganizācijas nostrādāti pašvaldības izglītības iestādē, kura īsteno vispārējās pamatizglītības vai vispārējās vidējās izglītības programmas. Noteikumi nosaka institūcijas, kas administrē valsts sociālā atbalsta izmaksu vai pārtraukšanu, kā arī nepieciešamo dokumentu veidlapas. Sociālā atbalsta izmaksas finansē no Izglītības un zinātnes ministrijas šim mērķim izveidotas valsts budžeta apakšprogrammas, sociālā atbalsta izmaksu un tās pārtraukšanu administrē reorganizētās vai likvidētās izglītības iestādes dibinātājs – pašvaldība, savukārt sociālā atbalsta saņēmēju valsts pensiju un bezdarba gadījumu apdrošināšanai reģistrē Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra.

Pedagogam, kas atbilst Izglītības likuma 52. panta otrajā un trešajā daļā minētajiem kritērijiem, ir tiesības saņemt sociālo atbalstu līdz sešu mēnešu vidējās izpeļņas apmērā saskaņā ar Darba likumā noteikto kārtību par vidējās izpeļņas aprēķināšanu. No izmaksātās summas tiks ieturētas valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas pensiju un bezdarba apdrošināšanai.

Pēc darba tiesisko attiecību izbeigšanas divu mēnešu laikā pedagogs iesniedz iesniegumu pašvaldībā, kura ir reorganizētās vai likvidētās izglītības iestādes dibinātāja. Iesniegumam pievieno dokumentus, kas pamato pedagoga darba stāža atbilstību Izglītības likuma 52. panta otrajā daļā minētajām prasībām. Pašvaldība izvērtē iesniegumā minētās informācijas atbilstību Izglītības likuma nosacījumiem un pieņem lēmumu par sociālā atbal-

sta piešķiršanu līdz sešiem mēnešiem vai atteikumu to piešķirt. Sociālais atbalsts par trim mēnešiem vidējās izpeļņas apmērā tiek izmaksāts ne vēlāk kā trešajā mēnesī pēc darba tiesisko attiecību izbeigšanas, savukārt sociālais atbalsts viena mēneša vidējās izpeļņas apmērā tiek izmaksāts attiecīgi ceturtajā, piektajā un sestajā mēnesī pēc darba tiesisko attiecību izbeigšanas, ja pedagogs negūst ienākumus no algota darba, komercdarbības vai saimnieciskās darbības, nesaņem bezdarbnieka pabalstu vai vecuma pensiju. Pedagogam ir pienākums ne vēlāk kā triju dienu laikā paziņot pašvaldībai, ja viņam ir zudis pamats sociālā atbalsta saņemšanai.

Pašvaldība piecu darbdienu laikā pēc lēmuma pieņemšanas par sociālā atbalsta piešķiršanu iesniedz ministrijā pieprasījumu sociālā atbalsta saņemšanai pirmajiem trim mēnešiem. Par nākamajiem trim mēnešiem pašvaldība iesniedz pieprasījumu ik mēnesi.

Saskaņā ar likumu «Par valsts pensijām» tiesības uz vecuma pensiju ir personām, kuras sasniegušas 65 gadu vecumu. Tā kā iepriekš noteiktais pensionēšanās vecums bija 62 gadi, no 2014. gada ir noteikts pārejas periods pakāpeniskam noteiktā pensijas vecuma pieaugumam pa gadiem, katru gadu to palielinot par trim mēnešiem. 2018. gadā mazāk par trim gadiem līdz pensionēšanās vecumam ir personām, kuras dzimušas 1957. gadā un būs pilnu 61 gadu vecas uz izglītības iestādes reorganizācijas vai likvidācijas dienu. Piemēram, persona, kas dzimusi 1957. gada 1. aprīlī, pensijas vecumu sasniegs 2021. gada 1. aprīlī. 2018. gada 1. aprīlī līdz pensionēšanās vecumam viņai ir trīs gadi.

Tātad, sākot ar šo gadu, valsts sociālo atbalstu varēs saņemt personas, kuru dzimšanas gads ir no 1955. līdz 1957. gada attiecīgajiem mēnešiem.

Likums stājas spēkā 2018. gada 20. aprīlī.

Brigita Fricone,
LIZDA juriskonsulte

LIZDA DISKUTĒ PAR IZGLĪTOJAMO MĀCĪBU SASNIEGUMU VĒRTĒŠANU

Izglītības iestādes mācību procesa vērtēšana sniedz atgriezenisko saikni skolēniem un viņu vecākiem par apgūtajām zināšanām, prasmēm un attieksmi. Izglītības iestādes darbā starp skolēnu, vecākiem un skolotāju nereti rodas konflikti, kas reizēm nonāk pat līdz tiesvedībai.

Šā gada martā Izglītības kvalitātes valsts dienests (IKVD) apkopoja ar vērtēšanu saistītos problēmjautājumus un nosūtīja pašvaldību izglītības pārvaldēm un izglītības speciālistiem ieteikumus izglītojamo mācību sasniegumu vērtēšanai. Skolotājiem, iepazīstoties ar šiem ieteikumiem un pārskatot savas skolas vērtēšanas kārtību, radās daudz jautājumu, tādēļ **27. martā LIZDA organizēja vispārējās izglītības, profesionālās izglītības, speciālās izglītības iestāžu administrācijas reģionālo ekspertu komisiju sanākumi, kurā piedalījās IKVD pārstāvji** – Uzraudzības departamenta direktora vietnieks Maksims Platonovs un Kontroles nodaļas vecākā eksperte Aija Studente – un diskutēja par būtiskākajiem problēmjautājumiem izglītojamo mācību sasniegumu vērtēšanā.

VISVAIRĀK SANĀKSMES DALĪBNIEKI DISKUTĒJA PAR:

- apzīmējuma «n/v» (nav vērtējuma) lietošanu;
- skolotāja tiesībām samazināt, izlikt vērtējumu pārbaudes darbā skolēnam viņa neapmierinošas uzvedības, nesalasāma rokraksta, neatļautu palīglīdzekļu izmantošanas vai cilvēka cieņu aizskarošu piezīmju u. tml. gadījumos;
- izglītības iestādes tiesībām liegt skolēnam uzlabot jebkādu iegūto vērtējumu mācību priekšmetā.

BŪTISKĀKIE SECINĀJUMI:

- **vērtēšanas procesā apzīmējumam «n/v»** nevar piešķirt vērtību, jo to nosaka Ministru kabineta noteikumi par valsts pamatizglītības un vidējās izglītības standartu. Izglītības iestādes vērtēšanas kārtībā jānosaka gadījumi, kad skolotājs ir tiesīgs lietot apzīmējumu «n/v», un visiem skolotājiem jābūt vienotai izpratnei par šī apzīmējuma lietošanu;
- **skolotājs ir tiesīgs noteikt to, cik un kuri darbi ir obligāti.** Ja par kādu no pedagoga noteiktajiem obligātajiem pārbaudes darbiem skolēns ir saņēmis «n/v», tad vērtējumu semestrī neizliet – semestra beigās pamatskolā nosaka pēc-pārbaudījumus, bet vidusskolā atskaita no izglītojamo skaita;
- **plaša diskusija bija par to, vai skolotājs drīkst vērtēt izglītojamā attieksmi pret mācību darbu.** IKVD pārstāvji skaidroja, ka skolotājs ir tiesīgs kā pārbaudes darba kritēriju iekļaut skolēna attieksmi (noteiktā laika posmā nodotu darbu, rokrakstu u. c. kritērijus). IKVD pārstāvji norādīja, ka skolēna attieksmi nevar vērtēt nošķirti no citiem kritērijiem, tā jāiekļauj konkrētajā

pārbaudes darbā kā viens no kritērijiem;

- **ja skolēna rokrakstu nav iespējams salasīt,** tad skolotājam jānodrošina iespēja viņam paskaidrot uzrakstīto – nosakot konkrētu laiku, kad skolēns to var izdarīt; ja viņš neierodas noteiktajā laikā sniegt paskaidrojumu, tad izliet tādu vērtējumu, cik tālu ir iespējams izlasīt skolēna darbu;
- **mācību sasniegumu uzlabošanas kārtību** neregulē neviens ārējais normatīvais akts, tādēļ izglītības iestādei jānosaka mācību sasniegumu uzlabošanas process, nosakot mācību sasniegumu uzlabošanas reižu skaitu un termiņu, piemēram, skolēnam ir tiesības vienu reizi uzlabot vērtējumu divu nedēļu laikā pēc vērtējuma izlikšanas žurnālā.

Sanāksmes laikā IKVD pārstāvji ar piemēriem no tiesvedību gadījumiem un no vecāku sūdzībām ilustrēja pedagogu pieļautās kļūdas mācību sasniegumu vērtēšanā.

Diskusijas noslēgumā eksperti secināja, ka izglītības iestādes vērtēšanas kārtībā nevar paredzēt pilnīgi visus gadījumus, kas var izraisīt domstarpības. Kopīgi sadarbojoties, ir jāmeklē risinājumi, ar kādiem instrumentiem skolotājs var veicināt un nodrošināt regulāru skolēnu mācību darbu un kā rīkoties, ja skolēns ļaunprātīgi izmanto vērtēšanas kārtībā atrunātās tiesības, piemēram, apzināti radot situāciju, lai saņemtu «n/v», jo nav sagatavojies konkrētai mācību stundai. **Ir jāturpina strādāt ar vairākiem problēmjautājumiem, lai kopīgi meklētu labāko risinājumu, uzlabojot skolēnu motivāciju un atbildību par mācību darbu, ievērojot skolotāja autonomiju un tiesības noteikt mācību sasniegumu vērtēšanas formas, metodiskos paņēmienus, pārbaudījumu apjomu, skaitu, izpildes laiku un vērtēšanas kritērijus.**

Irina Avdejeva,

LIZDA eksperte vispārējās izglītības jautājumos

PĒC NEATLAIDĪGA LIZDA ROSINĀJUMA TIEK APSTIPRINĀTS GRAFIKS PAKĀPENISKAI PEDAGOGU ALGU PAAUGSTINĀŠANAI

2018. gada 9. janvārī Ministru kabineta (MK) sēdē, pateicoties LIZDA neatlaidīgai cīņai, ir apstiprināts pedagogu darba samaksas paaugstināšanas grafiks, tādējādi nodrošinot stabilitāti pedagogiem darba vidē un iezīmējot motivācijas iespējas topošajiem pedagogiem.

Pēdējais pedagogu darba samaksas paaugstināšanas grafiks tika apstiprināts vairāk nekā pirms desmit gadiem (2005. gadā), un pēdējos gados vairākkārt no politiskiem bijuši solījumi to apstiprināt. LIZDA jau 2017. gada decembra sākumā nosūtīja savus priekšlikumus MK rikožuma projektam «Par pedagogu darba samaksas pieauguma grafiku laika periodam no 2018. gada 1. septembra līdz 2022. gada 31. decembrim», kurā norādīja uz vairākām nepilnībām un novecojušiem datiem dokumentos. Pozitīvi vērtējams, ka valdība, apstiprinot pedagogu darba samaksas paaugstināšanas grafiku, ir izpildījusi Izglītības likuma 53. pantu.

2018. gada 1. septembrī paredzētais pedagogu darba samaksas pieaugums pilnībā tiks nodrošināts no apstiprinātajiem budžeta līdzekļiem. Finanšu resursi pedagogu darba samaksas pakāpeniskam pieaugumam tiks nodrošināti tikai pie konkrētiem nosacījumiem: jābūt valsts ekonomikas izaugsmei, skolu tikla sakārtošanai, izglītības procesa pilnveidošanai.

Pedagogu darba samaksas paaugstināšanas grafiks paredz no 2018. gada 1. septembra līdz 2022. gada 1. septembrim zemākās mēneša darba algas likmes pakāpenisku palielināšanu: šobrīd – 680 eiro; 01.09.2018. – 710 eiro; 01.09.2019. – 750 eiro; 01.09.2020. – 790 eiro; 01.09.2021. – 830 eiro un 01.09.2022. – 900 eiro. **Svarīgi** – ja jūsu izglītības iestādē šobrīd jau ir augstāka zemākā mēneša darba algas likme, nekā to nosaka paaugstināšanas grafiks, tad, palielinot to, piemēram, no 680 uz 710 eiro, tā proporcionāli kļūs lielāka arī tiem pedagogiem, jo konkrētajai

izglītības iestādei mērķdotācijas apjoms tiek aprēķināts pēc zemākās mēneša darba algas likmes.

Tāpat grafiks paredz augstskolu un koledžu mācībspēku zemākās mēneša darba algas likmes pakāpenisku palielināšanu laikā no 2018. gada līdz 2022. gadam.

Piemēram, asistenta atalgojuma zemāko likmi 2018. gada nogalē paredzēts celt līdz 625 eiro, bet 2022. gadā tā varētu sasniegt 717 eiro, savukārt profesora atalgojums pieaugtu no 1530 līdz 1754 eiro.

Izglītības un zinātnes ministrijai atbilstoši pieņemtajiem lēmumiem par izglītības iestāžu tikla sakārtošanu, vidēja termiņa budžeta ietvarā un likumā par valsts budžetu kārtējam gadam plānotajam finansējumam ir jāizstrādā un līdz attiecīgā kalendārā gada 1. maijam jāiesniedz valdībai apstiprināšanai noteikumu projektu par pedagogu zemākās mēneša darba algas likmes paaugstināšanu, sagatavojot attiecīgus grozījumus pedagogu darba samaksas noteikumos.

PEDAGOGU DARBA SAMAKSAS PAAUGSTINĀŠANAS GRAFIKS (EUR)

Zemākās mēneša darba algas likmes palielināšana (vispārējā izglītība, pirmsskola, prof. izglītība, prof. ievirze, interešu izglītība)	2018. gada 1. septembrī	2019. gada 1. septembrī	2020. gada 1. septembrī	2021. gada 1. septembrī	2022. gada 1. septembrī
	710,00	750,00	790,00	830,00	900,00
Augstskolu un koledžu pedagogu zemākās mēneša darba algas likmes palielināšana	2018. gada 1. janvārī	2019. gada 1. janvārī	2020. gada 1. janvārī	2021. gada 1. janvārī	2022. gada 1. janvārī
Asistents	576,98	625,00	641,00	717,00	717,00
Lektors	723,96	785,00	805,00	900,00	900,00
Docents	904,23	980,00	1004,97	1123,57	1123,57
Asociētais profesors	1130,17	1225,00	1256,21	1404,46	1404,46
Profesors	1411,76	1530,00	1568,98	1754,14	1754,14

SIRSNĪGA, ATSAUCĪGA UN IEJŪTĪGA PIRMORGANIZĀCIJAS VADĪTĀJA, KAS ATROD LAIKU SARUNAI AR KATRU BIEDRU

Zinta Nolberga jau 11 gadus ir Inčukalna pamatskolas pirmorganizācijas priekšsēdētāja un angļu valodas skolotāja, un viņai ļoti patīk savs darbs. No Rīgas atnākusi dzīvot uz Inčukalnu, lai pamatskolā mācītu angļu valodu, ir bijusi arī ārpusklases darba organizatore, kurai vienmēr bijuši vairāki pienākumi un arī vairāki darbi vienlaicīgi. Pateicoties angļu valodas zināšanām, viņa ir vadījusi ekskursijas uz Lielbritāniju, Zviedriju, Čehiju, Norvēģiju un citām valstīm; laikā, kad lidmašīnas biļetes bija nerasniedzami dārgas, strādājusi angļu kompānijai, komplektējot grupas un esot grupas vadītāja (veicot darbu, ko parasti dara vesela ceļojumu biroja komanda). Par šo lielisko darba pieredzi viņa saka paldies savas skolas administrācijai, ģimenei un vecākiem, jo bija laiks, kad ar skolotājas atgu izdzīvot nebija iespējams. Divus sasaukumus Zinta ir bijusi Inčukalna novada domes deputāte, kur bieži jutusies

kā vietējais Dons Kihots. Astoņus gadus aktīvi piedalījies darbos, kas saistīti ar izglītību un kultūru, citus astoņus gadus (2009–2017) ar prieku un entuziasmu strādājusi Inčukalna Tautas namā par Mākslinieciskās daļas «pusvadītāju», jo strādāja pusi likmes.

KĀ TU RAKSTURO SAVAS PAMATSKOLAS ARODBIEDRĪBAS KOLEKTĪVU?

Es un mana komanda esam skolas dzīves vidū. Man ir neticami paveicies ar skolas administrāciju un kolēģiem – viņi man ir vislieliskākie. Mēs esam saliedēti, draudzīgi un atvērti. Jā, mēs esam īpaši! Ari jaunie pedagogi, kuri atnāk, paliek un iesaistās. Man ir lieliski palīgi – arodkomitejas *meitenes*, ar kurām saprotamies no pusvārda.

Arodbiedrības pirmorganizācijas priekšsēdētājas amatā es nonācu tādēļ, ka nemāku atteikt. Tas, iespējams, ir mans lielākais mīnuss, bet varbūt – arī pluss. Nav jau noslēpums, ka lielākajai daļai no šāda pienākuma gribas *atkrātīties*. Tādiem mans ieteikums būtu pamēģināt, jo tas pilnīgi noteikti nav neinteresanti. Kad iepriekšējā priekšsēdētāja aizgāja, man kā vietniecei nebija citas izejas – vajadzēja turpināt.

KAS TEV DZĪVĒ IR GALVENĀS VĒRTĪBAS, PĒC KURĀM VADIES, LAI ATRISINĀTU SAREŽĢĪTAS SITUĀCIJAS?

Mana dzīve dalās divās daļās – līdz 2017. gadam un pēc tā. 2016. gada decembrī man diagnosticēja ļaundabīgu

Jau kopš atnākšanas uz Inčukalnu (1989) dziedu jauktajā korī «Mežābele», un kopš tā brīža esmu piedalījies visos Dziesmu svētkos. Mūzika, dziesmas, grāmatas, pastaigas ar suni pa mežu – neatņemama manas dzīves daļa. Jau piecpadsmi gadus esmu Inčukalna amatiereteātra dalībnice – ļoti patīk teātris.

audzēju, ar kuru es un dažādu lielisku ārstu komanda tikām galā nākamajā manas dzīves murgainajā gadā. Tāpēc tagad pavisam noteikti zinu, kas dzīvē ir galvenais, – savstarpējās

attiecības, smaids, labvēlība, spēja nesatraukties par sīkumiem un ticība sev. Gada laikā esmu saņēmusi tik daudz pozitīva atbalsta no ģimenes, bērniem, draugiem, kolēģiem, skolas bērniem, viņu vecākiem, ka tas mani iedvesmos visu atlikušo dzīvi.

Iedvesmu smeļos apkārtējos cilvēkos un notikumos. Pats galvenais – lai nebūtu garlaicīgi. Man nepatīk palikt malā un noskatīties, vēlos piedalīties, izbaudīt, riskēt un uzdrošināties. Šo gadu laikā esmu saņēmusi diezgan daudzus darba piedāvājumus ar lielāku atalgojumu, tomēr skolā jūtos kā zivs ūdenī – zivs siltā, draudzīgā jūrā.

KĀ CIEŠAJĀ UN TRADĪCIJU BAGĀTAJĀ PIRMORGANIZĀCIJĀ PIENĒMAT JAUNOS BIEDRUS?

Jaunie biedri pievienojas uzreiz, kad sāk strādāt mūsu skolā, jo novērtē mūsu draudzīgo kolektīvu. Esošie biedri visdrīzāk jūtas labi, ja jau stabili turpina stiprināt mūsu organizāciju.

CIK LIELA NOZĪME PEDAGOGA PROFESIJĀ IR ERUDĪCIJAI UN AKTIERMĀKSLOI?

Tikai tad, kad esi pastrādājis kādus gadus 5–10, vari sākt saprast, kas tas ir un vai tu to vari un gribi turpināt. Viena lieta ir milēt savus pašas bērnus, pavisam cita – sastapties ar citu vecāku bērniem, kas bieži nāk kopā ar sociālām problēmām. Viena lieta ir teicami pārzināt savu jomu, pavisam cita – prast mīlestību pret to pārnest uz skolas bērniem neuzkritošā veidā, lai bērni pat nemana, ka mācās. Tā ir *augstākā pilotāža* – nekrist uz nerviem jaunajai paaudzei un saglabāt mieru. Man ir paveicies – angļu valoda ir ideāls ierocis interesantā mācību procesā, kurā ietilpst teju vai visi pārējie skolas mācību priekšmeti.

Pedagogam noteikti ir jābūt erudītam, arī aktiera talants nenāks par ļaunu. Pierādījums tam ir fakts, ka mākslinieciskās pašdarbības kolektīvos ir ļoti daudz pedagogu. Pedagoģs, īpaši mūsdienās, nevar atļauties kļūt apnicīgs un vienmuļš, arī zināšanu periodiska papildināšana ir ne tikai prasība, bet nepieciešamība.

KĀDIEM JĀBŪT NĀKOTNES PEDAGOGIEM UN BĒRNIEM – IDEĀLAM, UZ KO VISI TIECAMIES?

Draudzīgiem, atvērtiem zināšanām, saprotošiem un daudz lasošiem, vispusīgiem, ar aktīvu dzīves pozīciju, tādiem, kas pāri visam mīl cilvēkus. Jā, noteikti – šodienas bērnos var redzēt šīs īpašības. Ir ļoti daudz šādu bērnu! Skolas sistēma vēl nav *nokāvusi* visus entuziastus, aktīvos, drošos, radošos un pozitīvos.

KO TU PATI MINĒTU KĀ LIELĀKO IEGUVUMU NO DALĪBAS ARODBIEDRĪBĀ?

Lielākais ieguvums – esmu iepazinies ar kolēģiem no citām skolām, zinu par problēmām, kuras jārisina, ir iespēja līdzdarboties, ietekmēt kopējos nozares procesus. Arodbiedrība ir darbarīks mērķa sasniegšanai, protams, mērķis katrā attīstības posmā var būt citāds.

Nākotnē mums, arodbiedrību cilvēkiem, ir jāmēģina saglabāt to, kas jau šobrīd ir panākts, proti, apvienot ļaudis ar līdzīgu profesiju un pārstāvēt viņu intereses augstākā līmenī, lai izmaiņas izglītībā varētu veikt tikai ar nozarē iesaistīto cilvēku piedalīšanos.

KĀDAS JŪSU SKOLĀ IR TRADĪCIJAS?

Mums ir skolotāju atpūtas telpa – nevis skolotāju istaba –, kur ir iespēja izrunāties un citam ar citu pakonsultēties, izraudāties uz pleca, ja vajag. Mēs kopīgi svinam svētkus, braucam ekskursijās, ir tradīcija – pēdējā skolas diena pie mūsu ilggadējās foršās iepriekšējās direktores Brigītas. Veidojas arī jaunas tradīcijas – dzimšanas un citu svinamu dienu jociģo dziesmiņu sacerēšana un dziedāšana, kurā aktīvi iesaistās arī tagadējais foršais skolas direktors Kaspars. Man nav nekas īpaši jāspēj, jo man ir kolēģi, kuri tāpat kā es neprot man vai arodbiedrībai pateikt «nē!». 99 procenti kolēģu vienmēr atbalsta, palīdz, piedāvā un izdara.

KAS SNIEDZ GANDARĪJUMU KĀ PIRMORGANIZĀCIJAS PRIEKŠSĒDĒTĀJAI?

Ir patīkami apzināties, ka cilvēkiem

spēju palīdzēt ar padomu, arī LIZDA juriste ir ļoti izpalīdzīga un sniedz mums atbildes strīdus jautājumos. Mūsu skolas skolotāja, kas strādāja arī Rīgā, vienā no prestižajām skolām, savā darbā sastapās ar nevienlīdzīgu attieksmi. Pārrunājot situāciju ar mani (šajā Rīgas skolā arodbiedrība ir neaktīva), kolēģe rada pārliecību situāciju mainīt. Mani tas ļoti iepriecina – strādājošie arodbiedrības biedri aktīvi apzinās savas tiesības un arī prot tās aizstāvēt.

Pirms pāris gadiem mūsu kolektīvs saņēma LIZDA apbalvojumu «Pedagogam draudzīgākā izglītības iestāde», un iegādājāmies kafijas automātu (tas arī šobrīd mūs vieno un stiprina mūsu komandu!), ieguvām arī apbalvojumu kā labākā LBAS arodorganizācija un citas balvas. Mūsu kolektīvā savstarpējs atbalsts tiek nodrošināts 24/7.

KĀDS IR TAVS NOVĒLĒJUMS VISIEM LIZDA BIEDRIEM?

Priecāties par katru dienu! Arī par lietainu un aukstu.

KONKURSS BIEDRIEM!

Kā Tu vienā vārdā raksturotu arodbiedrību? Sūti savu ideju pa e-pastu konkurss@lizda.lv līdz 2018. gada 30. jūnijam! **Balvā kāds no iesūtītajiem saņems LIZDA suveniru komplektu.**

LIZDA IESTĀJAS PRET AUGSTĀKĀS IZGLĪTĪBAS KVALITĀTES NOVĒRTĒŠANAS SISTĒMAS MAINU

Jau vairākus mēnešus augstskolas un koledžas ir neizpratnē par to, vai augstākajā izglītībā tiks saglabāta esošā kvalitātes novērtēšanas sistēma, kas nosaka, ka augstskolās un koledžās tiek akreditēti studiju virzieni, vai arī tā tiks mainīta atpakaļ uz kādreiz pastāvējušo – augstākās izglītības iestādēs tiek akreditētas studiju programmas.

Kopš janvāra notikušas vairākas Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas sēdes, kurās visas ieinteresētās puses ir diskutējušas par Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) izvirzītajiem priekšlikumiem grozījumiem Augstskolu likumā. LIZDA aktīvi sekojusi līdzī diskusijām, piedalījies Saeimas komisijas un IZM rīkotajās sanāksmēs. **LIZDA, līdzīgi kā vairākums augstskolu un augstāko izglītību pārstāvošo institūciju, konceptuāli neatbalsta augstākās izglītības kvalitātes novērtēšanas sistēmas maiņu, mainot studiju virzienu akreditāciju uz studiju programmu akreditāciju.**

Apstākļos, kad augstākajā izglītībā ilgstoši netiek nodrošināts pietiekams finansējums atbilstoši Augstskolu likuma normām, valsts augstskolām ir nepietiekami finanšu resursi, lai varētu atļauties palielināt akreditācijas izdevumus. Kvalitātes sistēmas maiņa nav racionāla – tādējādi palielināsies augstskolu izdevumi, kas var draudēt ar vēl mazāku atalgojumu docētājiem. Pāreja uz programmu akreditāciju aizņems laiku, kas nepieciešams, lai izstrādātu un pieņemtu dokumentāciju atbilstoši jaunajiem nosacījumiem. Gro-

zījumu pieņemšana, normatīvo aktu sakārtošana parasti ir ilgstošs process, kura laikā augstskolās nebūs skaidrības par sistēmas maiņas rezultātā piemērojamo metodoloģiju un dokumentāciju.

LIZDA ir nosūtījusi vēstuli IZM ar lūgumu sniegt vismaz aptuvenus aprēķinus par augstskolu un koledžu izmaksām, pārejot no virzienu akreditācijas uz programmu akreditāciju. Pašreizējā priekšlikuma izklāstā nav skaidrs, cik lielā mērā palielināsies studiju programmu akreditācijas procesā veicamās ārējās kvalitātes novērtēšanas izdevumi. To, ka pilnībā nav skaidrs izcenojums, kas radīsies kvalitātes novērtēšanas sistēmas maiņas rezultātā, uzsvērušas arī pārējās ieinteresētās puses – augstskolas (piemēram, LLU, RTU), LSA, AIP u. c. (atsaucoties uz 23.03.2018. diskusiju IZM).

LIZDA aicina saglabāt esošo metodiku, kad studiju programmas tiek vērtētas studiju virzienu ietvaros, tādējādi respektējot augstskolu personāla ieguldīto laiku un resursus, izstrādājot pašnovērtējuma ziņojumus atbilstoši pašlaik spēkā esošajai likumdošanai. LIZDA piekrīt, ka Eiropas augstākās izglītības telpā vērojama tendence pāriet

uz augstākās izglītības institūciju ciklisku akreditāciju, un atbalsta priekšlikumu, ka gadījumā, ja augstskola vai koledža izpilda visus noteiktos kritērijus un tiek akreditēta uz sešiem gadiem, tai ir tiesības akreditācijas termiņa laikā attiecināt akreditāciju uz visām studiju programmām.

Pašlaik augstskolas savu studiju programmu akreditāciju nodrošina, izmantojot Ministru kabineta noteikumus Nr. 407 «Augstskolu, koledžu un studiju virzienu akreditācijas noteikumi». Noteikumi nosaka studiju virzienus augstākajā izglītībā, studiju virzienu akreditācijas kārtību un kritērijus, pēc kuriem akreditācijas procesā vērtē augstskolas, koledžas un studiju virzienus. Noteikumi regulē studiju akreditācijas komisijas izveidošanas nosacījumus, tiesības, pienākumus un augstskolu, koledžu un studiju virzienu akreditācijā iesaistīto institūciju tiesības un pienākumus.

Lai augstskolu vai koledžu akreditētu, augstskola vai koledža Akadēmiskās informācijas centrā iesniedz iesniegumu par akreditāciju, kuram pievienots pašnovērtējuma ziņojums. Pašnovērtējuma ziņojumam jābūt atbilstošam konkrētām vadlīnijām – pamatā tās ietver informāciju par studiju saturu, kādā veidā un formā tas tiek realizēts, vai ir pieejami studiju kursu apraksti un studiju materiāli, vai studiju programmu saturisko daļu sadalījums un kontaktstundu skaits atbilst valsts standartiem augstākajā izglītībā, kāds ir akadēmiskā personāla sastāvs un kvalifikācija u. c. (Augstskolu, koledžu un studiju virzienu akreditācijas noteikumi, 7. pielikums). Tātad pašvērtējuma ziņojums ir viens no apjomīgākajiem un laikietilpīgākajiem dokumentiem akreditācijas procesā, un tā sagatavošanā iesaistīts gan akadēmiskais, gan vispārējais personāls. Pašvērtējuma ziņojumi augstākās izglītības iestādēs parasti tiek gatavoti laicīgi, apkopojot informāciju no datubāzēm un aptaujām jau vismaz gadu pirms akreditācijas. Tas nozīmē, ka augstākās izglītības iestādes ir ieguldījušas darbu, laiku un resursus, gatavojot akreditācijas pašvērtējuma ziņojumus atbilstoši pašlaik spēkā esošajam regulējumam par studiju virzienu akreditāciju.

Pašreizējie spēkā esošie studiju virzienu vērtēšanas kritēriji raksturo augstskolu un koledžu atbilstību studiju virzienu kvalitātei, piemēram, studiju virziena kā viena veseluma mērķi, uzdevumi un aktualitāte, atbilstība augstskolas stratēģijai. Tiek raksturots, kā augstskola nodrošina studiju virziena vadību, resursus, starptautisko sadarbību. Arī katras augstskolas iekšējās kvalitātes sistēma tiek vērtēta studiju virzienu mērķu sasniegšanai, izvērtējot iekšējās kvalitātes sistēmas nodrošināšanas aspektus. Un tikai pēdējie četri no 12 kritērijiem attiecināmi uz studiju saturu, resursiem, absolventu nodarbinātības perspektīvām, izvērtējot konkrētas studiju programmas (Augstskolu, koledžu un studiju virzienu akreditācijas noteikumi, 9. pielikums). Vairākums kritēriju raksturo augstskolu un koledžu mērķu, uzdevumu un rezultātu atbilstību studiju virzieniem, ne studiju programmām atsevišķi. Tātad atkal var secināt, ka radikāli mainot kvalitātes novērtēšanas sistēmu, tiks izjaukts augstskolu vairāku gadu darbs, iestrādes datu apkopošanā un sasaistē ar stratēģijām un citām komponentēm.

LIZDA sadarbībā ar vairākumu no augstākajā izglītībā iesaistītajām pusēm vērš uzmanību uz to, ka nav atbalstāma augstskolu un koledžu akreditācijas procesa sadārdzināšana, kas, visticamāk, notiks, ja būs pāreja no virzienu akreditācijas uz programmu akreditāciju. Tāpat arī nedrīkst nerēķināties ar patērētajiem resursiem, ieguldīto darbu un iestrādēm, ko augstskolu personāls ir sasniegjis pēdējos gados, strādājot ar virzienu akreditāciju. Jebkuras sistēmas sasteigta maiņa, vēl jo vairāk, ja šī maiņa ir solis atpakaļ (Eiropas Savienības valstīs raksturīga pāreja no programmu uz virzienu un tālāk uz institūciju akreditāciju), nav atbalstāma un var radīt haosu un neizpratni gan studējošajiem, gan starptautiskajiem novērtētājiem.

Dita Štefenhagena,

Dr. sc. admin. LIZDA augstākās izglītības un zinātnes eksperte

KONKURSS STUDENTIEM «ATSPĒRIENS»

LIZDA konkursā «Atspēriens» piedalīties aicināti akreditētu augstākās izglītības iestāžu studenti un absolventi, kuri izstrādājuši savus noslēguma darbus studijām 1. līmeņa augstākās izglītības (koledžas studiju), bakalaura, maģistra vai doktora darbus par konkrētiem tematiem izglītības sistēmas pilnveidei. Konkurss drīkst iesniegt arī iepriekšējā gadā izstrādātus noslēguma darbus (kvalifikācijas, bakalaura, maģistra vai doktora darbus).

Labākā darba autors saņems naudas balvu – 350

eiro par bakalaura darbu, 450 eiro par maģistra darbu, 550 eiro par doktora darbu.

Konkursa «Atspēriens» mērķis ir veicināt Latvijas valsts augstskolu studentu līdzdalību izglītības sistēmas pilnveidē, arodbiedrības darbības popularizēšanā un tās darba kvalitātes uzlabošanā. Konkurssā piešķir vienu balvu par pilnībā pabeigtu studiju noslēguma darbu (kvalifikācijas/bakalaura/maģistra/doktora darbu). Balvu piešķir, izvērtējot iesniegtā darba kvalitāti un darba tēmas atbilstību noteiktajai tematikai.

Lai pieteiktos konkursam, studentam līdz 2018. gada 1. augustam (ieskaitot) elektroniski jāizpilda anketa mājaslapā www.lizda.lv.

STREIKS KĀ GALĒJAIS LĪDZEKLIS, LAI IZGLĪTĪBAS DARBINIEKU ARODBIEDRĪBAS PANĀKTU REZULTĀTU

Daudzās Eiropas Izglītības darbinieku arodbiedrības (ETUCE) dalībvalstīs notiek masveidīgas protesta akcijas, viņi drosmīgi pauž savas prasības un iestājas par savām tiesībām. **Problēmas izglītības nozarē nav tikai Latvijā, bet arī Eiropas attīstītākajās valstīs, kurās arī cīnās par pedagogu profesijas prestižu, slodzes samazinājumu, algas palielinājumu un citām problēmām.** ETUCE dalībvalstu pārstāvji atzīst, ka pedagogu darba algu pieaugumu izcīnīt ir grūti, jo nepieciešams liels papildu finansējums no valsts budžeta, tāpēc arodbiedrības cīnās un meklē vēl citus risinājumus, kā uzlabot pedagogu darba apstākļus.

NĪDERLANDĒ RĪKO STREIKU SĀKUMSKOLAS SKOLOTĀJU DARBA ALGAS PALIELINĀŠANAI UN DARBA SLODZES SAMAZINĀŠANAI

Pēdējos gadu desmitos saistībā ar decentralizāciju, sarežģīto politisko un ekonomisko situāciju, kā arī 2009. gada finansējuma samazinājumu izglītības nozarei pedagogu autonomija un statuss Nīderlandē ir ievērojami mazinājies. Rezultātā pedagogi, it īpaši gados jauni, atstāj profesiju, kas šobrīd ir izraisījis pedagogu trūkumu sākumskolās. Darba samaksas pieaugums un darba slodzes samazināšana ir priekšnoteikums, lai šo profesiju padarītu pievilcīgu, tādējādi mazinot sākumskolas pedagogu trūkumu.

Nīderlandes pedagogu arodbiedrība organizējusi jau četras protesta akcijas, kurās pieprasījusi valdībai steidzamu risinājumu, lai būtiski palielinātu sākumskolas pedagogiem algas un samazinātu darba slodzi.

27.06.2017. vismaz 90 % Nīderlandes sākumskolu darbdienā sāka vienu stundu vēlāk.

Sākumskolas pedagogi pirmo darba stundu izmantoja sanāksmju rīkošanai vai administratīviem uzdevumiem, kas parasti jāpilda ārpus mācību laika. Tās pašas dienas pēcpusdienā visas skolas nosūtīja vēstuli Nīderlandes valdībai, pieprasot sākumskolas izglītības pedagogiem finansējuma pieaugumu 2018. gada valsts budžetā un darba slodzes samazināšanu.

05.10.2017. – Pasaules skolotāju dienā – sākumskolas pedagogi organizēja vienas dienas streiku.

Neskatoties uz to, ka pēc 2017. gada jūnija protesta akcijas 2018. gada valsts budžetā pamatizglītībai tika piešķirti papildu 270 miljoni eiro, lai palielinātu pedagogu algas, izglītības arodbiedrības to vērtēja kā nepietiekamu, jo piešķirtais finansējums veido tikai daļu no 1,4 miljardiem eiro, kas vajā-

dzīgi, lai sasniegtu citās pakāpēs strādājošo pedagogu algas.

Ar lielo dalībnieku skaitu šis streiks izrādījās viens no veiksmīgākajiem valstī. Neskatoties uz sliktajiem laika apstākļiem, aptuveni 60 000 cilvēku devās ielu demonstrācijās, radot milzīgu haosu Hāgā, un vairāk nekā 90 % no visām sākumskolām šajā dienā tika slēgtas.

2017. gada 26. oktobrī valdība apstiprināja papildu 160 miljonus eiro, lai pedagogiem tiktu samazināta darba slodze. Problēma ir tā, ka piešķirtais finansējums ir paredzēts no 2021. gada, un pedagogu trūkums jau būs neizbēgams.

Arodbiedrība papildu finansējumu pieprasīja ne vēlāk kā līdz 2017. gada 5. decembrim. Tādējādi tika uzsākts aicinājums jaunam streikam 2017. gada 12. decembrī.

13.02.2018. notika reģionālais streiks Groningenas, Frīzlandes un Drentes provincēs Nīderlandē.

Pēc rīkotajiem protesta pasākumiem 2017. gada jūnijā, oktobrī un decembrī Nīderlandes valdība ir pieņēmusi vairākus pozitīvi vērtējamus lēmumus. Piešķirts papildu finansējums pedagogiem, ko sākumā bija plānots piešķirt tikai 2021. gadā, un budžets šobrīd ir orientēts uz pasākumiem, lai samazinātu darba slodzi. Arodbiedrība pēc iepriekš veiktajām protesta akcijām to uzskata par pirmo nozīmīgo soli. «Darba slodzi var efektīvi samazināt tikai tad, ja ir pietiekami daudz skolotāju, un, lai piesaistītu vairāk cilvēku profesijā, var palīdzēt tikai ievērojams algas pieaugums. Tādēļ izsludinātais streiks notiks,» piebilda arodbiedrības pārstāve.

14.03.2018. reģionālais streiks turpinājās – to turpināja sākumskolas skolotāji no Nīderlandes ziemeļrietumiem.

Pozitīvi vērtējams tas, ka Nīderlandē pedagogiem ir milzīgs atbalsts gan no izglītības iestāžu direktoriem, gan vecākiem, gan sabiedrības – visi ir vienoti kopīga mērķa sasniegšanā.

SLOVĒNIJĀ RĪKO STREIKU, LAI SABIEDRĪBA NOVĒRTĒTU PEDAGOGU PROFESIJU

14.03.2018. vairāk nekā 90 % no visiem izglītības nozarē strādājošajiem (t. sk. augstskolās) piedalījās Slovēnijas izglītības arodbiedrības rīkotajā vispārējā streikā 11 rajonos visā valstī. Protesta akcijā valdībai tika pieprasīts veikt konkrētus pasākumus:

- uzlabot pedagogu profesijas prestižu;
- paredzēt līdzekļus pedagogu profesionālajai attīstībai;
- nodrošināt, ka pedagogi saņem pienācīgu atalgojumu par atbildīgo un smago darbu;
- palielināt finansējumu izglītības nozarei.

Arodbiedrība uzsvera jaunākos datus par vidējās darba algas pieaugumu atsevišķās publiskajās nozarēs. Vidējā alga Slovēnijā pagājušajā gadā pieauga par 2,65 %, izglītībā – tikai par 1,69 %, veselības aprūpē – par 3,13 %, bet valsts pārvaldē – par 4 %.

«Mēs esam šeit, jo esam pret izglītībā strādājošo darba nepietiekamo novērtēšanu, un tādējādi aizstāvam tiesības uz kvalitatīvu sabiedrības izglītību, kas ir viens no galvenajiem valsts labklājības darbības elementiem. Mēs nevēlamies kaut ko īpašu sev, privilēģijas, mēs pieprasām tikai vienādu samaksu par vienādu darbu,» norādīja arodbiedrības ģenerāļsekretārs Branimirs Štrukeljs.

Kristīne Blovere, ETUCE prezidente: «Izglītība ir profesiju pamats. Bez skolotājiem, sākot ar bērnudārzu un beidzot ar augstskolu, nebūtu medmāsu, ārstu, juristu, administratoru, inženieru utt. No skolotājiem un viņu ieguldītā darba atkarīga valsts izaugsme un attīstība.»

LIELBRITĀNIJĀ RĪKO STREIKU SĒRIJU, LAI AIZSARGĀTU PENSIJAS PABALSTUS

22.02.2018. Apvienotās Karalistes izglītības darbinieku arodbiedrība organizēja 13 dienu streiku, kas ir bijis vislielākais, kāds līdz šim noticis augstākās izglītības un koledžu darbiniekiem, un tas norisinājās arī ar skolēnu atbalstu. Apvienotās Karalistes izglītības arodbiedrība cīnās pret garantēto pensijas pabalstu izbeigšanu Lielbritānijas augstākās izglītības nozarē. Arodbiedrībai izdevās panākt, ka Universitāšu darba devēju asociācija piekrīt sarunām ar Nacionālo šķīrējtiesu un Izlīguma komisiju.

Paužot ETUCE solidaritāti, ETUCE direktore Súzana Flokna norāda: «Valdībai ir jāpilda savas saistības, nodrošinot kvalitatīvu izglītību visiem, veicot konkrētas darbības, tostarp nodrošinot pienācīgus pensiju pabalstus mācībspēkiem, kuri veltījuši savu dzīvi studentu izglītošanai. Lai būtisks un spēcīgs brīdinājums par streiku darbībām izraisītu konstruktīvu dialogu un efektīvas sarunas novestu pie konkrētiem rezultātiem! Ja valdība vēlas saglabāt profesiju, vajadzētu sākt virzīties no retorikas uz konkrētām darbībām. Izglītības nozarē strādājošie visā Eiropas reģionā vēlas redzēt valdības apņemšanos sniegt lielāku atbalstu skolotājiem praksē, nevis tikai dokumentos.»

SOMIJĀ RĪKO STREIKU, LAI TIKTU NOSLĒGTI DARBA KOPLĪGUMI

28.02.2018. otro reizi pēdējo 100 gadu laikā tika slēgta Helsinku Universitāte. Simtiem augstākās izglītības iestāžu darbinieku izrādīja neapmierinātību par līdz šim nepieredzēto necieņu un nihilismu attiecībā pret tiesībām uz koplīguma noslēgšanu. Sarunas par koplīguma slēgšanu nav bijušas sekmīgas, jo darba devēji nevēlējās apspriest darbiniekiem svarīgus noteikumu aspektus, piemēram, uzlabot darba apstākļus, racionāli izmantot darba laiku, apspriest atlīdzību par ceļa izdevumiem un attālināto darbu, uzlabot pētījumu nosacījumus, kā arī palielināt atalgojumu.

Arodbiedrības vadītāja norāda: «Kvalitatīvas augstākās izglītības pamatā ir kvalificēti un motivēti pedagogi. Lai varētu nodrošināt kvalitatīvu augstāko izglītību, valdībai ir jāatbalsta pedagogi un augstskolu darbinieki, cienot un atzīstot viņu darbu, tas ir, garantējot pienācīgu algu.»

07.03.2018. streiks notika sešās universitātēs.

14.03.2018. no pulksten 0.00 līdz 24.00 streiks notika septiņās universitātēs

MALTĀ RĪKO DIVU DIENU STREIKU AUGSTSKOLU PEDAGOGU DARBA ALGAS PALIELINĀŠANAI

Maltā pedagogiem algas apmēru un nepieciešamo darba vietu skaitu gadam nosaka universitātes padome un Maltas Mākslas, zinātnes un tehnoloģiju koledžas (MCAST) valde kopā ar izglītības ministru. Viņu lēmums veido kolektīvo vienošanos, ko paraksta akadēmisko personālu pārstāvošā arodbiedrība. Maltas izglītības arodbiedrība atteicās parakstīt vienošanos par 2018. gadu, jo tajā netika paredzēts finansējuma pieaugums pedagogu darba algai. **Arodbiedrība rīkoja divu dienu streiku, kurā piedalījās gandrīz visi MCAST strādājošie.** Streika rezultātā tika piešķirts papildu finansējums, un pedagogiem algas ir palielinātas par 25–35 %. «Tagad mums ir nodrošināta finanšu pakete, un mēs apspriežam citus darba apstākļu uzlabojumus. Drīzumā tiks parakstīta vienošanās,» norāda Maltas izglītības arodbiedrības vadītājs Antonijs Keizaru.

Ilze Priževoite,

LIZDA priekšsēdētājas vietniece

ARODBIEDRĪBAS PIRMORGANIZĀCIJU LOMA PEDAGOGU DZĪVES KVALITĀTES PAAUGSTINĀŠANĀ

Sabiedrībā ir sasniegts nozīmīgs labklājības līmenis, taču rodas aizvien lielāka nevienlīdzība Eiropas nāciju starpā, kā arī pašu nacionālo valstu ietvaros. Cilvēka cienīgu dzīvi reglamentē dažādi Latvijas valstij saistošie starptautiskie cilvēktiesību dokumenti (ANO Cilvēktiesību deklarācija, Eiropas Cilvēktiesību konvencija u. c.), kā arī valsts nacionālie normatīvie akti, piemēram, «Latvijas izaugsmes modelis: Cilvēks pirmajā vietā» (2005). Saskaņā ar šo modeli labklājības paaugstināšana kļūst par Latvijas izaugsmes mērķi, un atbilstoši Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumam **dzīves kvalitāte definējama kā «personas, ģimenes, personu grupas, sabiedrības labklājības rādītājs, kas ietver fizisko un garīgo veselību, brīvo laiku un tā izmantošanu, darbu, izglītību, saikni ar sabiedrību, tiesības patstāvīgi pieņemt lēmumus un tos realizēt, kā arī materiālo nodrošinājumu».**

LIZDA darbības pamats ir rūpēties, lai pedagogs būtu apmierināts ar savu dzīvi un līdz ar to baudītu augstu dzīves kvalitāti

Būtiski dzīves kvalitātes kontekstā ir noskaidrot, ko nozīmē cienīga dzīves kvalitāte pedagogiem, kā to sasniegt un kā pienākums un atbildība ir par to rūpēties? Labklājības nodrošināšanas sistēma paredz nodrošināt pedagoga tiesības, tostarp tiesības uz vienlīdzīgām iespējām visos dzīves kvalitātes aspektos.

Dzīves kvalitāti ietekmējošos faktoros var strukturēt kā ekonomiskos un sociālos, katrā no grupām izdalot objektīvos (fiziski saskaitāmi) un subjektīvos (sajūtu līmenī mērāmi).

Līdztekus valsts un pašvaldības uzdevumiem LIZDA loma ir pārraudzīt šo dzīves kvalitāti ietekmējošo faktoru ietekmi uz pedagogiem un nepieļaut pedagoga dzīves kvalitātes pasliktināšanos.

Primārā un nozīmīgākā loma ir arodbiedrības pirmorganizācijām, to priekšsēdētāju preventīvai rīcībai un

racionālai reakcijai uz konstatētajiem problēmjautājumiem.

LIZDA statūtos ir norādīti pirmorganizācijas priekšsēdētāja uzdevumi, kas aptver visus pedagoga dzīves kvalitātes aspektus – ne tikai nodarbinātību un ar to saistītās dimensijas, bet arī darba un ģimenes, un brīvā laika savienošanas iespējas.

LIZDA uzdevumi saistībā ar dažādiem pedagogu dzīves kvalitātes aspektiem

Lai identificētu problēmas, kuras kaut kādā mērā varētu pazemināt pedagoga dzīves kvalitāti, LIZDA ir veikusi reprezentatīvus pētījumus par pedagoga prestižu un tiesību nodrošināšanu darba vidē. Pētījuma rezultāti palīdz arodbiedrībai aktualizēt un piesaistīt visas sabiedrības uzmanību, lai risinātu pedagoga darba dzīves problēmjautājumus.

LIZDA pirmorganizāciju pieredze apliecina ļoti labas prakses piemērus pedagoga dzīves kvalitāti pozitīvi ietekmējošu faktoru kontekstā.

Pedagogi pirmorganizācijās apzinās arodbiedrības lomu un savlaicīgi tiek informēti par LIZDA aktualitātēm saistībā ar **darba samaksu** un **darba slodzi**. Pirmorganizāciju priekšsēdētāji rūpējas, lai informācija regulāri nonāktu pie arodbiedrības biedra elektroniski vai būtu publiski pieejama pie arodbiedrības informatīvā stenda.

Lai izglītības iestādēs neveidotos negodīga nevienlīdzība attiecībā uz darba samaksu un slodzi, koplīgumā tiek iekļauts punkts, ka izglītības iestādes tarifāciju saskaņo ar arodbiedrības pārstāvi. Gadījumos, kad ir risināmi kādi problēmjautājumi vai ir neskaidrības, kas skar darba samaksu vai slodzi, pirmorganizāciju priekšsēdētāji konsultējas ar dalīborganizācijas priekšsēdētāju vai LIZDA biroja ekspertiem.

Darba aizsardzības nodrošināšanā būtiska ir kvalitatīva darba vide, tāpēc pirmorganizāciju priekšsēdētāji parūpējas, ka izglītības iestādēs ir pirmorganizāciju ievēlētā uzticības persona darba aizsardzībā.

Kvalifikācijas celšana ir nozīmīgs dzīves kvalitāti paaugstinošs faktors. Vairākās arodbiedrībās no LIZDA

Sociālā palīdzības fonda tiek finansēti arodbiedrības biedru kvalifikācijas paaugstināšanas pasākumi. Iespēju robežās tiek veiktas arodbiedrības pirmorganizāciju priekšsēdētāju apmācības. Tajās tiek diskutēti par arodbiedrības nozīmi un biedriem aktuāliem jautājumiem, pirmorganizāciju priekšsēdētāji dalās labajā pieredzē, apgūst dokumentu izstrādes prasmes u. c.

Sociālās aizsardzības nodrošināšanai pirmorganizāciju priekšsēdētāji veicina labu sadarbību ar izglītības iestādes vadītāju, lai noslēgtu **darba koplīgumu**, kurā var būt iestrādāta arī sadaļa, kas attiecas tikai uz LIZDA biedriem, piemēram, LIZDA Sociālās palīdzības fonda nolikums, viena papildu brīvdiena arodbiedrības biedram, bet pirmorganizācijas priekšsēdētājam – divas vai trīs papildu brīvdienas utt. Ir arī arodorganizācijas, kas biedriem apmaksā pirmo slimības dienu, vai arī ir pirmorganizācijas, kas to finansē no saviem līdzekļiem.

Materiālās palīdzības aspekts ir būtisks arodbiedrības biedru atbalstam dažādos riska iestāšanās gadījumos, un to risināšanai tiek izmantots LIZDA Sociālās palīdzības fonds un darba koplīgums, kurā ir iestādāti dažādi labumi, kas attiecas uz arodbiedrības biedriem.

Brīvā laika un pedagogu iekļaušanas jomā jāaktualizē, ka tiek rīkoti dažādi arodbiedrības svinīgie pasākumi, uz kuriem tiek aicināti pedagogu kolektīvi. Dažās pirmorganizācijās biedriem tiek apmaksāta daļa no teātra biļetes,

ekskursijas izmaksas utt. Pirmorganizācijas biedru saliedēšana pirmorganizāciju priekšsēdētāju rīkotajos kultūras un sporta pasākumos veicina **pozitīvu mikroklimatu** izglītības iestādē, tomēr jāakcentē, ka pirmorganizācijas priekšsēdētājs nepieciešamības gadījumā darbojas arī kā starpnieks starp direktoru un pedagogu dažādu **konflikta situāciju risināšanas** procesos.

Pirmorganizācijas priekšsēdētājs izglītības iestādes kopsapulcēs regulāri informē par arodbiedrības aktivitātēm un aicina kolektīvi iesaistīties aktuālo jautājumu risināšanā. Tas dod iespēju uzrunāt visu izglītības iestādes kolektīvu, kā arī, ja izglītības iestādē sāk strādāt jauns pedagogs, tad pirmorganizācijas priekšsēdētājs jauno kolēģi uzrunā individuāli dalībai pirmorganizācijā, izskaidrojot arodbiedrības lomu un nozīmi. Nozīmīga ir ne tikai arodbiedrības biedru informēšana par sev būtiskiem jautājumiem, bet arī atgriezeniskā saikne, tāpēc atsevišķās arodorganizācijās tiek organizētas regulāras aptaujas par biedru vēlmēm, ko veic pirmorganizāciju priekšsēdētāji. Kādā no pēdējām aptaujām pedagogiem, kuri nav arodbiedrības biedri, tika vaicāts iemesls, kādēļ viņi nav arodbiedrībā un kas motivētu kļūt par arodbiedrības biedriem. Rezultātā ir izdevies piesaistīt jaunus biedrus, kuri novērtē pirmorganizācijas lomu pedagogu dzīves kvalitātes nodrošināšanā.

Anda Grīnfelde,

Dr. oec. LIZDA eksperte sociāli ekonomiskajos jautājumos

DAŽI SKAITĻI PAR LIZDA DARBĪBU no 01.01.2017. līdz 31.12.2017.

- ✓ Tika sasauktas **8 padomes** un **7 valdes sēdes**, kurās kopā tika izskatīti **217 jautājumi**.
- ✓ LIZDA piedalījās **41 institūcijas** organizētās **265 sa-nāksmēs**, kurās tika aizstāvētas biedru intereses (ES, Saeimas, valdības, IZM, LBAS u. c. līmenī).
- ✓ Ir sniegtas **5037 konsultācijas**, **159 atzinumi** par normatīvajiem aktiem, **6 iesniegumi**, **379 vēstules**.
- ✓ Esam saņēmuši **627 biedru nelaimes gadījumu iesniegumu**, cietušajiem izmaksāta **materiālā palīdzība 98 002,37 EUR apmērā**.
- ✓ Esam piedalījušies **40 pasākumos**, semināros un arodorganizāciju organizētās tikšanās reizēs ar biedriem.
- ✓ LIZDA ir piedalījusies **2 protesta akcijās**.
- ✓ **180 plašsaziņas līdzekļiem** esam paiduši **750 viedokļus**, kas atspoguļoti **5000 publikācijās**.
- ✓ Esam organizējuši **2 tematiskās konferences** nozares ekspertiem.
- ✓ **Izdoti 3** žurnāla «LIZDA Vēstnesis» numuri, **12 informatīvie materiāli**.
- ✓ LIZDA organizējusi **5 nacionāla mēroga konkursus**, kuros piedalījušies **169 dalībnieki**.
- ✓ Sadarbībā ar vairāk nekā **130 uzņēmumiem** izstrādāti īpašie piedāvājumi, kas ietverti atlaižu grozā.

***Paldies ikvienam arodbiedrības biedram par kopīgo darbu,
lai sakārtotu nozarē aktuālos jautājumus!***

VINGROŠANA SĒDOŠĀ DARBA DARĪTĀJIEM

(SKOLOTĀJIEM, STUDENTIEM UN SKOLĒNIEM)

Zinātniskajos pētījumos tiek norādīts: ja bez pārtraukuma sēžot tiek pavadītas vairāk nekā četras stundas, pastāv risks iegūt diabētu, hipertoniju, sirds un asinsvadu slimības, balsta-kustību sistēmas saslimšanas, vēnu varikozī (biežāk sievietēm). Sēdoša darba darītāju biežākās sūdzības ir par sāpēm sprandā un jostas rajonā, gūžas locītavā – cirksnī, ceļu locītavās, plecu, elkoņu un plaukstu pamatnes locītavās. Sūdzas arī par galvas reiboņiem, roku tirpšanu, vēdera piepūšanos, aizcietējumiem, samazinātu plaušu tilpumu.

Tāpēc svarīgi darba laikā ievērot atpūtas pauzes – vismaz ik pēc divām stundām atļauties 5–10 minūšu pārtraukumu, kad ieteicams veikt fiziskos vingrinājumus, kuri atbrīvo sasprindzināto muskulatūru, veicina mikrocirkulāciju, kā arī uzlabo mobilitāti locītavās.

1. VINGRINĀJUMS – kakla muskulatūras atbrīvošanai

- Sēdi taisnu muguru, skats uz priekšu.
- Noliec galvu uz leju, ar zodu skarot krūšu kaulu, un paturi 15–30 sekundes.
- Izpildi vingrojumu piecas reizes.

2. VINGRINĀJUMS – kakla muskulatūras atbrīvošanai

- Sēdi taisnu muguru, skats uz priekšu.
- Noliec galvu pa labi pie pleca un paturi 15–30 sekundes.
- Izpildi vingrojumu piecas reizes uz katru pusi.

3. VINGRINĀJUMS – plecu joslas muskulatūras atbrīvošanai

- Sēdi taisnu muguru, skats uz priekšu, rokas aiz muguras.
- Virzi rokas un plecus uz leju, paturi 15–30 sekundes, tad atbrīvojies.
- Izpildi vingrojumu piecas reizes.

4. VINGRINĀJUMS – muguras muskulatūras atbrīvošanai

- Sēdi taisnu muguru, skats uz priekšu.
- Lēnām ar ķermeni un rokām liecies uz leju, veidojot apaļu muguru, paturi 15–30 sekundes, tad atbrīvojies.
- Izpildi vingrojumu piecas reizes.

5. VINGRINĀJUMS – plecu joslas mobilitātei

- Sēdi taisnu muguru, skats uz priekšu, pleci virzīti uz augšu.
- Ielpā plecu virzi uz leju, ieelpā plecus virzi uz augšu.
- Izpildi vingrojumu piecas reizes.

6. VINGRINĀJUMS – elkoņa locītavas mobilitātei

- Sēdi taisnu muguru, skats uz priekšu, rokas pret krūtīm.
- Veic apļveida kustības elkoņa locītavā.
- Izpildi vingrojumu piecas reizes katrā virzienā – uz iekšu, uz āru.

7. VINGRINĀJUMS – plecu joslas mobilitātei

- Sēdi taisnu muguru, skats uz priekšu, rokas sānis, labās rokas iekšķīšis uz augšu, kreisās rokas iekšķīšis uz leju.
- Veic rotācijas kustību ar rokām, lai labās rokas iekšķīšis ir virzīts uz leju, bet kreisās rokas iekšķīšis – uz augšu.
- Izpildi vingrojumu piecas reizes.

8. VINGRINĀJUMS – kakla un plecu joslas mobilitātei

- Sēdi taisnu muguru, galva pagriezta pa kreisi, rokas sānis, labās rokas iekšķīšis uz augšu, kreisās rokas iekšķīšis uz leju.
- Vienlaicīgi veic galvas pagriešanu pa labi un rotācijas kustību ar rokām, lai labās rokas iekšķīšis ir virzīts uz leju, kreisās rokas iekšķīšis – uz augšu.
- Izpildi vingrojumu piecas reizes.

LATVIJAS
SPORTA
PEDAGOĢIJAS
AKADĒMIJA

Vingrojiet un esiet veseli!

Materiālu sagatavoja Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmijas Dr. paed. docente fizioterapeite Zinta Galeja
Foto: Andris Pimenovs

Turpinājums nākamajā izdevumā!